

Η ΠΑΝΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΠΡΟΣΜΟΝΗ ΤΗΣ ΕΝΑΝΘΡΩΠΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

ΛΑΜΠΡΟΥ Κ. ΣΚΟΝΤΖΟΥ Θεολόγου – Καθηγητού

Η Ενανθρώπιση του Θεού Λόγου αποτελεί το μέγιστο γεγονός της ανθρώπινης ιστορίας. Ένα γεγονός το οποίο άλλαξε κυριολεκτικά τη ροή των ιστορικών πραγμάτων και το οποίο χώρισε την ανθρώπινη ιστορία στα δύο, σε προ Χριστού και μετά Χριστόν εποχή. Η Γέννηση του Θεανθρώπου αποτελεί το σημείο μηδέν, σηματοδοτώντας την οριστική δύση του παλιού κόσμου, του πεπαιωμένου, του παρηκμασμένου και την ανατολή του νέου, του ανακαινισμένου, του έχοντος δυναμική και προοπτική.

Δεν χώρισε μόνο την ιστορία, αλλά σηματοδότησε και τον άνθρωπο, ο οποίος, δια της Θείας Ενανθρωπίσεως, διακρίνεται στον παλαιό, τον πτωτικό, τον υποδουλωμένο στο διάβολο, τον εργάτη της αμαρτίας και υποκείμενο στο θάνατο άνθρωπο και στον νέο, τον αναγεννημένο, τον απελεύθερο, τον ελπιδοφόρο και απολυτρωμένο. Το σημαντικό είναι πως ο Χριστός δεν ήρθε να σώσει μια συγκεκριμένη ομάδα ανθρώπων, έναν λαό, ένα έθνος, αλλά ολόκληρο το ανθρώπινο γένος, ήρθε να λυτρώσει **«παγγενή τον Αδάμ»**, όπως αναφέρουν οι Πατέρες. Ήρθε να ανακαινίσει και να απολυτρώσει όλα τα ανθρώπινα πρόσωπα, όλων των εθνών, όλων των εποχών και να τα ενώσει με το Θεό. Ετούτο αναφέρεται στην καταπληκτική προφητεία του πατριάρχη Ιακώβ, πως ο μελλοντικός σωτήρας και λυτρωτής θα είναι η **«προσδοκία των εθνών»**: **«ουκ εκλείψει άρχων εξ Ιούδα και ηγούμενος εκ των μηρών αυτού, έως εάν έλθη τα αποκείμενα αυτό, και αυτός προσδοκία εθνών»** (Γεν. 49,10). Θα είναι η προσμονή όλων των ανθρώπων, όλων των εθνών, εις πείσμα κάποιων, οι οποίοι Τον περίμεναν δικό τους, **«εθνικό σωτήρα»**, ο οποίος θα ικανοποιούσε τα μικροεθνικιστικά τους όνειρα και γι' αυτό δεν Τον αναγνώρισαν και τον περιμένουν ακόμα!

Αυτοί οι «εθνικιστές» του Μεσσία, ας μελετούσαν τουλάχιστον με μεγαλύτερη προσοχή και με ανοιχτότερος ορίζοντες τα ιερά κείμενα της Παλαιάς Διαθήκης, για να διαπιστώσουν πως ο **Μεγάλος Λυτρωτής** θα είναι πέρα και πάνω από λαούς και έθνη, θα είναι ο σωτήρας πάντων των εθνών. Και τούτο φαίνεται ξεκάθαρα στο 3^ο κεφάλαιο της Γενέσεως, όπου ο Θεός της αγάπης και του άμετρου ελέους, παρ' όλη της πτώση και την αμετανοησία των πρωτοπλάστων, τους έδωσε τη μεγάλη ελπίδα, πως τα βάσανά τους, η δυστυχία τους, η φθορά και ο θάνατος, τα ολέθρια αυτά αποτελέσματα της αμαρτίας, θα έχουν κάποτε τέλος. Θα έρθει **«το Σπέρμα της Γυναίκος»**, ο μυστηριώδης Γιος της Γυναίκας, να συντρίψει το κεφάλι του αιτίου της κακοδαιμονίας τους, τον νοητό όφη, το διάβολο και να απελευθερώσει το ανθρώπινο γένος. **«Και έχθραν θήσω ανὰ μέσον σου και ανὰ μέσον της γυναικός και ανὰ μέσον του σπέρματός σου και ανὰ μέσον του σπέρματος αυτής· αυτός σου τηρήσει κεφαλήν, και συ τηρήσεις αυτού πτέρναν»** (Γεν.3,15). Πρόκειται για την πρώτη μεγάλη προφητική είδηση, η οποία ονομάζεται **«Πρωτοευαγγέλιο»**, η οποία χαρακτήρισε βαθειά στις ψυχές του πρώτου ανθρώπινου ζευγαριού και μεταδόθηκε σε όλους τους απογόνους τους, ως μια αχτίδα ελπίδος και γλυκιάς προσμονής. Ως μια ελπιδοφόρα παρηγοριά στην δυστυχία τους, που τους συσώρευσε η αποστασία από το Θεό και η αμαρτία.

Αυτή λοιπόν την προφητεία δεν την λησμόνησε ποτέ το ανθρώπινο γένος, παρ' όλον τον πνευματικό του σκοτασμό, που του προξένησε η αμαρτία και παρά τις ιστορικές του περιπέτειες. Ο μελλοντικός μέγας λυτρωτής του, έμεινε μια άσβεστη και αξιοθαύμαστη προσμονή, βαθύτατα αποτυπωμένη στις (λανθασμένες) θρησκευτικές πίστεις και παραδόσεις όλων των λαών. Σε όλες τις πανάρχαιες θρησκευτικές παραδόσεις περιέχεται μια κοινή πίστη σε μια αρχέγονη μακάρια κατάσταση, σε μια παραδείσια κοινωνία, η οποία χάθηκε εξαιτίας κάποιας πτώσεως

των ανθρώπων. Αυτή η αρχέγονη ευδαιμονία δεν είναι οριστικά χαμένη, αλλά κάποτε θα την επαναφέρει ένας μεγάλος και ισχυρός άνδρας, ο οποίος θα έχει θεϊκή καταγωγή και υπερφυσικές δυνάμεις. Θα νικήσει το εγκόσμιο κακό και θα εδραιώσει την δικαιοσύνη. Θα διδάξει μια νέα διδασκαλία και θα φέρει ξανά στην ανθρωπότητα το φως της αληθινής γνώσεως. Θα εξαλείψει τον πόνο, τη λύπη και τις αρρώστιες και θα δώσει τη δυνατότητα σε κάθε άνθρωπο, ανεξάρτητα από την κάθε ιδιαιτερότητά του, να ζήσει ευτυχισμένος στον καινούργιο κόσμο που θα δημιουργήσει.

Σύμφωνα με την διδασκαλία της Εκκλησίας μας, ο Θεός, αφότου δημιούργησε τον άνθρωπο και προγνωρίζοντας την πτώση του, συνέλαβε στον θείο Του νου και το σχέδιο της σωτηρίας του. Ο Λόγος Του θα αναλάμβανε να απολυτρώσει το ανθρώπινο γένος, δια της ενανθρωπήσεώς Του. Έτσι από τη στιγμή της πτώσεως άρχισε η υλοποίηση του σχεδίου. Ο άσαρκος Λόγος φανερόνταν στον κόσμο και προετοιμάζε το ανθρώπινο γένος να δεχτεί τη σωτηρία. Στους Εβραίους μίλησε μέσω των προφητών και των άλλων δικαίων, οι οποίοι ανήγγειλαν, με αρκετή σαφήνεια, τον ερχομό Του στη γη. Αλλά μίλησε και σε διακεκριμένους ανθρώπους, άλλων λαών για τον ερχομό Του, προετοιμάζοντάς τους να δεχτούν το σωτήριο κήρυγμά Του. Πρόκειται για τον λεγόμενο «**Σπερματικό Λόγο**», που αναφέρουν οι Πατέρες. Αυτός ήταν που διατήρησε την προσμονή στις ψυχές των ανθρώπων. Γι' αυτό και σε Ανατολή και Δύση, Βορρά και Νότο, όλοι οι λαοί περίμεναν τον ερχομό Του, γι' αυτό και έγινε δεκτό το κήρυγμά Του και διαδόθηκε σε όλο τον κόσμο, παρά τα τεράστια και ανυπέρβλητα εμπόδια, που είχε εγείρει ο διάβολος, μέσω των επιγείων οργάνων του, του παλιού πτωτικού κόσμου.

Αρχίζοντας από την Ανατολή, από τον πανάρχαιο κινεζικό λαό, ο οποίος ζούσε και αυτός, όπως όλοι οι προχριστιανικοί λαοί, σε πυκνό πνευματικό σκοτάδι. Μελετώντας τα θρησκευτικά του κείμενα, συναντάμε μια καταπληκτική και έντονη ελπίδα, πως την ανθρώπινη κακοδαιμονία θα άρει ο «**Άγιος και ο Δίκαιος**». Ο **Κομφούκιος** (6^{ος} π. Χ. αιών) μίλησε και έγραψε για τον «**άγιο**» και «**θεάνθρωπο**» βασιλιά, ο οποίος θα σταλεί από τον ουρανό και θα εμφανιστεί στη δύση (η Παλαιστίνη είναι δύση για την Κίνα), για να αποκαταστήσει την διασαλευμένη δικαιοσύνη στη γη, να οδηγήσει την ανθρωπότητα στο Αγαθό. Έγραφε συγκεκριμένα στα «**Ηθικά**» του, πως «**Εγώ ο Κομφούκιος άκουσα ότι θα εμφανισθεί άγιος άνθρωπος που θα κάνει πλήθος αγίων έργων, θα είναι απεσταλμένος εξ ουρανού και θα εξουσιάζει όλη τη γη**». Δίδασκε με έμφαση, πως «**μόνο ένας θεόσταλτος βασιλιάς θα μπορούσε να επιστρέψει την ανθρωπότητα στο αγαθό**» και εξέφραζε την πίκρα του πως, «**Δεν μπόρεσα να αισθανθώ την ικανοποίηση να δω έναν θεάνθρωπο, ο οποίος από τη γέννησή του, θα κατείχε την λυτρωτική γνώση, για να σώσει ολόκληρη την ανθρωπότητα, θα ήταν αληθινός θεάνθρωπος!**» Στην κινεζική θρησκευτική παράδοση ο μελλοντικός ελευθερωτής αναφέρεται ως ήρωας **Κιούν – Τσεούν**, που σημαίνει «**Ποιμένας και Άρχοντας**», ο οποίος θα έρθει να ευεργετήσει την ανθρωπότητα. «**Ο Άγιος, (που αναμένεται), υπήρχε πριν δημιουργηθεί ο ουρανός και η γη. Είναι ο ποιητής τους, και όσων υπάρχουν σ' αυτά. [...] ο προσδοκώμενος Άγιος είναι ενωμένος με τον Ουρανό (τον Ύψιστο Θεό) και για τούτο αποκαλείται “Ουρανάνθρωπος”**». Θα κάμει την εμφάνισή του όταν ο κόσμος θα είναι βυθισμένος στο πιο πυκνό σκοτάδι της αμάθειας και της δεισδαιμονίας. Όταν θα παραμεριστεί η αρετή και θα επικρατήσει η κακία. Παρ' όλο ότι θα έρθει στη γη, οι άνθρωποι δεν θα τον δεχτούν, αλλά θα τον κακοποιήσουν, θα τον μαστιγώσουν και θα πάρει τη θέση κακούργων. Αυτός θα αναλάβει την ανθρώπινη ρυπαρότητα, θα είναι ο Κύριος του κόσμου και θα θυσιαστεί γ' αυτόν»!

Οι Ιάπωνες, όπως απόδειξε ο καθηγητής, του Πανεπιστημίου στο Τόκυο, **Μασαχαρόν Ανεσάκι**, πίστευαν πως η σωτηρία δεν θα προερχόταν από τους παραδοσιακούς θρησκευτικούς άνδρες του Βουδισμού, αλλά από κάποιο άλλο ισχυρό πρόσωπο, που θα έρθει από τη Δύση. Στον Ταοϊσμό, τη θρησκεία των Ιαπώνων, ο σωτήρας, που αναμένεται να έρθει ονομάζεται **Li Hong**. Θα εμφανιστεί στο τέλος του κόσμου και θα διακρίνεται από τη σοφία του και θα ενσαρκώνει τις αρετές και την δικαιοσύνη. Το ίδιο και Οι αρχαίοι κάτοικοι του Σιάμ περίμεναν ένα «**Σόμμωνα Κόδαμ**», δηλαδή έναν σοφό και δίκαιο ηγέτη, για να φέρει την ευημερία στη γη.

Στην ινδική θρησκευτική παράδοση, η οποία είναι αποτυπωμένη στα πανάρχαια ιερά βιβλία του Ινδουισμού, τις **Βέδες**, περιγράφεται μια αρχέγονη κοινωνία ευδαιμονίας, η οποία χάθηκε με την ευθύνη των ανθρώπων. Οι άνθρωποι ζουν σε κατάσταση θλίψεων και δυστυχίας και γι' αυτό οι «θεοί» στέλνουν κατά καιρούς διαφόρους «θεανθρώπους», τους «**Μπατισάτβα**», οι οποίοι γίνονται άνθρωποι για να βοηθήσουν τους ανθρώπους. Γίνεται λόγος για κάποιον ξεχωριστό Μπατισάτβα (ενσαρκωμένο θεό), ο οποίος θα θέσει τέρμα στα ανθρώπινα δεινά. Οι αρχαίοι Ινδοί είχαν τόσο έντονη την προσδοκία της ελεύσεως ενός θεόσταλτου σωτήρα, ώστε θυσιάζαν συχνά ένα πρόβατο, κραυγάζοντας: «**πότε θα γεννηθεί ο Λυτρωτής;**». Σύμφωνα με άλλη παράδοση, ο θεός της φωτιάς και του ήλιου **Agni** θα ενσαρκωθεί από παρθένο και θα γίνει μεσίτης των ανθρώπων με τους θεούς. Ακόμη στον Ινδουισμό αναφέρεται η **Kalki**, η οποία είναι η δέκατη και μεγάλη ενσάρκωση (**maha avatara**) του **Vishnu**, η οποία θα δώσει τέλος στο κακό που υπάρχει στον κόσμο.

Στον Βουδισμό είναι καταγραμμένες πάμπολλες αναφορές περί μιας μελλοντικής λυτρώσεως. Υπάρχει μια καταπληκτική πρόρρηση του ίδιου του **Βούδα**, ο οποίος έζησε τον 6^ο π. Χ. αιώνα, λέγοντας στους μαθητές του, πως η δική του διδασκαλία δεν θα διαρκέσει για πάντα, αλλά μετά από πεντακόσια χρόνια θα χρεοκοπήσει, διότι θα έρθει ένας άλλος σπουδαιότερος από αυτόν δάσκαλος. Όντως ο Χριστός γεννήθηκε μετά από πεντακόσια χρόνια!

Στην παράδοση του **Μαχαγιάνα Βουδισμού** (Μεγάλο Όχημα) , αναμένεται η έλευση ενός ειρηνικού ηγεμόνα, του **Metteya** ή **Maitreya**, του οποίου ο λόγος θα ελευθερώσει από την κακοδαιμονία. Αναφέρεται πως ο **Maitreya**, θα εμφανιστεί στον κόσμο, θα φέρει την πραγματική φώτιση και θα είναι ο διάδοχος του **Βούδα Sakhamuni**. Λέγεται ότι ο Βούδας, συμβούλευε τους μαθητές του: «**Να ασκείστε στην εγκράτεια και την παρθενία, να χαρίζετε δώρα, να τηρείτε νηστείες, να συμπεριφέρεστε στους συνανθρώπους σας με συμπάθεια και να κάνετε καλά έργα**». Υπήρξε, δηλαδή, ένας πρόδρομος της μεσσιανικής εποχής.

Προσδοκία λύτρωσης από κάποιον σημαντικό μελλοντικό λυτρωτή συναντάμε και στους Ασσυροβαβυλωνίους, στις θρησκευτικές παραδόσεις. Ο **Will Durant** στην περίφημη «**Παγκόσμιο Ιστορία του Πολιτισμού**» κατέγραψε πως: «**Κατά τις ανασκαφές της Σουμερίας ανευρέθη μια θρησκευτική επιγραφή, με μίαν περίεργον προαίσθησιν δια την μελλοντική θεολογίαν. Η επιγραφή λέγει: Ο “αμνός υποκαθιστά τον άνθρωπον. Πρόσφερε έναν αμνόν εις αντάλλαγμα της ιδικής σου ζωής...”**». Η επιγραφή μας θυμίζει το Χριστό, ο οποίος είναι ο «**Αμνός του Θεού, ο αίρων την αμαρτίαν του κόσμου**» (Ιωάν.1,29)!

Στους Πέρσες, αναμένονταν ο Σωτήρας **Saoshyant**. Όταν θα ερχόταν το πλήρωμα του χρόνου, θα γεννιόταν από παρθένα. Στις πανάρχαιες θρησκευτικές παραδόσεις τους αναμένονταν η γέννηση ενός μεγάλου άνδρα, ο οποίος θα γίνει ο ευεργέτης και σωτήρας της ανθρωπότητας. Τη γέννησή του θα αναγγέλλει ένας λαμπρός αστέρας. Η γέννησή του θα σημάνει το τέλος της «**εποχής του λύκου**» και θα εγκαινιάσει την «**εποχή του αρνιού**» Αυτός ο προσδοκώμενος θα ονομάζεται «**Δίκαιος Βασιλεύς**» και όλοι οι άνθρωποι θα νοσταλγούν τον ερχομό του. Αυτή η νοσταλγία είναι

αποτυπωμένη στο ιερό βιβλίο των Περσών, την **Avesta**, ως εξής: «**Μακάρι να μπορούσα να ζω μέχρι ν' έρθει η ευτυχισμένη εκείνη μέρα. Σε Εκείνον θα έδινα όλα τα αγαθά μου και αυτή την ψυχή μου**»! Οι Πέρσες, ως ζωροαστριστές, λάτρευαν τον **Μίθρα**, ο οποίος πιστευόταν ότι γεννήθηκε από παρθένα κόρη και φόνευσε τον φονικό ταύρο, ο οποίος ευθύνονταν για την ανθρώπινη δυστυχία. Ένας αστέρας φανέρωσε τη γέννησή του, η οποία έγινε σε σπήλαιο και βοσκοί του έφεραν δώρα. Είναι μια προεικόνιση του Χριστού στον εθνικό κόσμο.

Οι Αρμένιοι είχαν και αυτοί έντονη την προσδοκία της ελεύσεως ενός μεγάλου λυτρωτή. Σύμφωνα με μαρτυρία του ρωμαίου ιστορικού **Σουετώνιου** (70-126 μ. Χ. αιών), ο (σύγχρονος του Χριστού) Αρμένιος βασιλιάς **Τυρδάτης** κάλεσε τους σοφούς και τους μάγους της χώρας του σε σύσκεψη και απέστειλε αντιπροσωπία στην **Νεάπολη της Περσίας** για να βρουν τον αναμενόμενο σωτήρα του κόσμου! Δεν είναι λοιπόν τυχαίο γεγονός ο ερχομός των Μάγων της Γεννήσεως από την Ανατολή, όπου υπήρχε η αδημονία του ερχομού της λυτρώσεως, από θείο λυτρωτή.

Στους Αιγυπτίους ο κακοποιός δαίμονας **Τυφώνας**, η προσωποποίηση του Σατανά, μορφοποιημένος σε δράκοντα και τη μεσολάβηση μιας γυναίκας, έφερε τα κακά στην ξηρά και την θάλασσα. Αλλά ο γιός της μεγάλης θεάς **Ίσιδος**, ο **Ωρος**, θα τον φονεύσει και θα σώσει τους ανθρώπους. Στην αιγυπτιακή μυθολογία ο Ωρος ήταν γιος της **Ίσιδας** και του **Όσιρι**, κατ' άλλους γεννήθηκε χωρίς την μεσολάβηση ανδρός. Θεωρούνταν θεάνθρωπος, υπήρξε ευεργέτης των ανθρώπων και για τούτο βρήκε τραγικό θάνατο από τον δαίμονα Τυφώνα, αλλά η Ίσιδα τον ανέστησε και νίκησε τον Τυφώνα και έφερε την ευτυχία και την ειρήνη στη γη. Στο μύθο περί Ωρου είναι αποτυπωμένη η προσδοκία των αρχαίων Αιγυπτίων για την έλευση του Σωτήρα. Πάνω σ' αυτόν τον μύθο είχαν δημιουργηθεί τα περίφημα αιγυπτιακά μυστήρια, τα οποία είχαν λυτρωτικό χαρακτήρα.

Το ίδιο και οι λαοί της Δύσεως, περίμεναν και αυτοί κάποιον μεγάλο λυτρωτή. Αυτή η πίστη είναι αποτυπωμένη στους στα ποιήματα των μεγάλων ρωμαίων ποιητών και φιλοσόφων. Ο **Κικέρων** (106 π. Χ. – 7 μ. Χ.) κάνει λόγο για μια εποχή όπου θα κυβερνά τον κόσμο ένας μεγάλος Δάσκαλος και θείος ηγέτης και νοσταλγεί τον ερχομό της. Αναφερόμενος στους περίφημους **Σιβυλλικούς Χρησμούς**, αποκαλύπτει ότι αυτοί προαναγγέλλουν την έλευση ενός νέου βασιλέα, τον οποίο οφείλουν όλοι να αναγνωρίσουν, αν θέλουν να θέσουν τέρμα στα βάσανά τους. Θα έρθει μια θαυμάσια εποχή, όπου θα επεκταθεί σε όλο τον κόσμο η εξουσία του Θεού. Και για να γίνει αυτό κατορθωτό, θα γίνει κάποιος θεός άνθρωπος, για να συναναστραφεί με τους ανθρώπους και να τους απολυτρώσει. Το ίδιο και ο **Οβίδιος** (43 π. Χ. – 17 μ. Χ.), στις «**Μεταμορφώσεις**» του, στο **μύθο των τεσσάρων γενεών**, αναφέρεται σε μια παραδείσια χρυσή εποχή, στην οποία κυριαρχούσε η δικαιοσύνη και η ειρήνη, οι οποίες καθόρισαν το Χρυσό Γένος. Όμως οι άνθρωποι επαναστάτησαν κατά των θεών και ξέπεσαν στο Σιδηρούν Γένος. Έγιναν κακοί, ασεβείς, άπληστοι και πολεμιστές, για να σκοτώνονται μεταξύ τους. Η αλήθεια, η σεμνότητα και ο σεβασμός στα θεία δεν βρίσκονται πουθενά. Ο μεγαλόπνοος ποιητής αναπολεί την χρυσή εποχή και οραματίζεται το πρόσωπο που θα βοηθήσει τους ανθρώπους να αναχθούν ξανά στο Χρυσό Γένος.

Ιδιαίτερος την προσμονή αυτή εκφράζει ο μεγάλος ποιητής **Βιργίλιος** (70 π.χ. - 19 μ. Χ.), στο περίφημο ποίημά του «**Αινειάδα**». Στην «**4^η εκλογή**» κάνει λόγο για το **Θείο Παιδί**, το οποίο θα φέρει ξανά στη γη τον χρυσό αιώνα, τη χαμένη «**κρόνεια βασιλεία**», τη μεγάλη τάξη του ουρανού. Θα ανατείλει νέα γενεά, με τη γέννηση του θεικού Παιδιού. Θα έρθει ως Βασιλιάς, του φωτός και της δικαιοσύνης. Τον αποκαλεί «**μεγάλο βλαστό του Διός**», δηλ. γιο του Θεού και Θεό. Μάλιστα παρακαλεί προφητικά, βλέποντάς τον στη αγκαλιά της μητέρας του: «**Ελθέ, πολυτιμημένε Γιε**

του Θεού, **Μεγάλε Γιε του Υψίστου. Σε λίγο φτάνει η εποχή. Ρίξε το βλέμμα σου στην ανθρωπότητα, που ταλανίζεται από το βάρος της δυστυχίας, το οποίο την γονάτισε. Κοίταξε πως τα πάντα χαιρόνται προσμένοντας την εποχή που θα φανείς, η οποία φτάνει όπου να' ναι!**

Ο **Οράτιος** (65 π. Χ. – 8 μ. Χ.), εξίσου απευθύνεται στον Θεό του Φωτός, εκφράζοντας τη νοσταλγία του για εξαγνισμό και λύτρωση από τα δεινά της ανθρωπότητας. Έγραφε με αγωνία πως **«Ποιόν από τούς θεούς να επικαλεστεί ο λαός τώρα, πού καταρρέει η αυτοκρατορία; ... Σε ποιόν θα παραδώσει ο Ζεύς (Υψιστος Θεός) την ασέβεια της χώρας για να εξαγνιστεί; Έπιτέλους δεόμεθα, μάντη Απόλλωνα, ας έλθεις, περιβεβλημένος με νεφέλη τούς ώμους σου, πού λάμπουν».** Περίμενε ο μεγάλος ρωμαίος ποιητής Εκείνον, πού θα είναι το Φως και ο Σωτήρας της καταρρέουσας από το βάρος των αμαρτιών ανθρωπότητας. Στα χρόνια που γεννήθηκε ο Χριστός, όπως μας διαβεβαιώνουν οι ιστορικοί Τάκιτος, Σουετώνιος, όλος κόσμος περίμενε τον Μεσσία και μάλιστα από την Ιουδαία! Ο ιστορικός **Τάκιτος** (56-120 μ. Χ.) αναφέρει πως **«ο Ποιμένας»** θα έλθει απ' την Παλαιστίνη. Καταπληκτική είναι η εξής προφητεία της **Σίβυλλας της Κιμαίας**: **«Ύστερα από πολύ καιρό θα φθάσει κάποιος εις αυτήν την πολυδηρημένην γη και θα γεννηθεί με σάρκαν αμόλυντον. Με ανεξάντλητα όρια ως Θεότητα θα λυτρώσει τον άνθρωπον από την φθοράν των ανιάτων παθών. Και θα τον φθονήσει άπιστος λαός και θα κρεμασθεί ψηλά ως κατάδικος εις θάνατον. Όλα αυτά θα τα υποφέρει με πραότητα».**

Προσμονή σωτήρα είχαν και οι αρχαίοι **Κέλτες, οι Σκανδιναβοί**, ακόμα και οι **Εσκιμώοι**, οι οποίοι περίμεναν τον **Πέυρουμ** ή ένα **Κυμβαδίξιν**, που στη γλώσσα τους σημαίνει σωτήρας και ελευθερωτής. Το ίδιο και οι προκολομβιανοί κάτοικοι της Αμερικής, (**Ινδιάνοι, Ίνκας, Ατζέκοι, Μάγια**, κλπ), περίμεναν εκ ανατολής τον Σωτήρα. Αυτός θα είναι ο Γιός του Ήλιου, ο οποίος θα ανατείλει για να φωτίσει την ανθρωπότητα. Στα μεγαλιθικά ιερογλυφικά τους διαβάζουν οι ειδικοί, πως περίμεναν ένα αρχαίο βασιλέα τους, ο οποίος έμελλε να τους επισκεφθεί αφού επέστρεφε εξ ανατολών μετά την περιοδεία όλου του κόσμου. Ιεραπόστολοι, μελετώντας τα θρησκευόμενα των πρωτόγονων κατοίκων της **Πολυνησίας**, διέκριναν και σ' αυτούς την καλλιέργεια ελπίδας, ότι το **«Μεγάλο Πνεύμα»** θα έρθει στη γη για να φέρει την χαμένη ευτυχία. Το ίδιο και σε φυλές της κεντρικής και νοτίου Αφρικής διαπίστωσαν παρόμοιες δοξασίες, ότι οι θεοί θα στείλουν αντιπρόσωπό τους να βοηθήσει τους ανθρώπους.

Ιδιαίτερα όμως ισχυρή προσδοκία ενός μελλοντικού λυτρωτή είχαν οι αρχαίοι πρόγονοί μας Έλληνες, τους οποίους είχε αγγίξει έντονα ο **«Σπερματικός Λόγος»**, και είχαν αποτυπώσει, στα ποιητικά και φιλοσοφικά τους κείμενα, αξιοθαύμαστες μαρτυρίες γι' αυτόν. Πρώτος έκαμε λόγο για την χαμένη **«Χρυσή Γενιά»** ο μεγάλος ποιητής **ΗΣΙΟΔΟΣ** (8^{ος} - 7^{ος} π. Χ. αιών), η οποία χάθηκε εξαιτίας της ανθρώπινης αδικίας, δίνοντας το έναυσμα για επιστροφή από το σημερινό **«Σιδηρούν Γένος»**, στο **«Χρυσό Γένος»**. Ο μεγάλος ποιητής αναφέρει πως η **«Χρυσή Γενιά»** ταυτίζεται με την κυριαρχία του Κρόνου, κατά την οποία οι άνθρωποι ζούσαν ανάμεσα στους θεούς με ευδαιμονία. Η κατάπτωση στο **«Σιδηρούν Γένος»** έφερε τη δυστυχία στην ανθρωπότητα. Η επιστροφή στο **«Χρυσό Γένος»** είναι το ζητούμενο και η προσδοκία στον μεγάλο ποιητή, (Έργα και Ημέρες, στιχ.109-201), ο οποίος εκφράζει την γενική προσδοκία της απολυτρώσεως από το κακό και τη δυστυχία.

Δεν είναι καθόλου τυχαίο πως οι μεγάλοι ευεργέτες της ανθρωπότητας ήταν για του αρχαίους Έλληνες, πρόσωπα που είχαν θεϊκή καταγωγή, όπως ο **Ηρακλής, ο Θησέας, ο Περσέας, κ.α.** Εξολόθρευαν το κακό, ευεργετούσαν τους αδυνάτους και

αποκαθιστούσαν την ηθική τάξη. Η πίστη σε σωτήρες ημιθέους εκφράζει ακριβώς την προσδοκία, ότι τη λύτρωση από τα κακά θα φέρει κάποιος «θεάνθρωπος».

Πρωτίστως και ξεκάθαρα, αναφέρεται σε θείο σωτήρα, ο μεγάλος τραγικός ποιητής **Αισχύλος** (525-456 π. Χ.), στην περίφημη τραγωδία του: **«Προμηθεύς Δεσμώτης»**. Ο Τιτάνας Προμηθέας, ευεργέτης των ανθρώπων και εκπρόσωπός τους, καρφωμένος από τους θεούς στον Καύκασο προλέγει ότι ο λυτρωτής του θα γεννηθεί από την παρθένο **Ιώ** και τον Θεό (στ.772, 834, 848) θα είναι δηλαδή υιός Θεού και υιός Παρθένου. Αυτός ο Θεάνθρωπος θα καταλύσει την εξουσία των παλαιών θεών και θα αφανίσει αυτούς και την δύναμή τους (908,920). Ο Ερμής σταλμένος από τον Δία προαναγγέλλει στον Προμηθέα τα εξής αξιοθαύμαστα: **«μην περιμένεις να λυτρωθείς από τους πόνους προτού θεός πάρει τα πάθια τα δικά σου πάνω του και με τη θέλησή του κατέβει στον Άδη τον ανήλιαγο, στους άφεγγους του Ταρτάρου βυθούς»** (στ. 1041-1043). Μια απίστευτη πρόρρηση, η οποία παραπέμπει στα αγιογραφικά κείμενα της Εκκλησίας μας! Ο ποιητής ορίζει μάλιστα και τον χρόνο που θα ελευθερωθεί ο Προμηθεύς – ανθρώπινο γένος από τον θεϊκό λυτρωτή: μετά από δεκατρείς γενιές. Και όντως, μετά από 450 χρόνια αφότου διδάχτηκε η τραγωδία, μετά ακριβώς από δεκατρείς γενιές, γεννήθηκε ο Χριστός! Καταπληκτικό!

Αλλά η προσμονή του Μεγάλου Λυτρωτή είναι έντονη και στους αρχαίους Έλληνες φιλοσόφους. Ο **Σωκράτης** (470-399 π. Χ.), πριν πάρει το κώνειο και πεθάνει, διότι δίδασκε **«καινά δαιμόνια»** (νέα θρησκεία) στο λαό, προανήγγειλε στους δικαστές του, στην περίφημη **«Απολογία»** του: **«Την υπόλοιπη ζωή σας θα την περάσετε στον πνευματικό λήθαργο, εάν ο Θεός δεν στείλει κάποιον άλλον προς εσάς φροντίζοντας για σας»** (Πλάτωνος, Απολογία Σωκράτους 18. 31 Α), εκφράζοντας την βεβαία προσδοκία του στην εκ του Θεού σωτηρία. Επίσης στο διάλογο **«Αλκιβιάδης»** ο Σωκράτης πληροφορεί τον μαθητή του Αλκιβιάδη, πώς να προσεύχεται στους θεούς. Ότι είναι ανάγκη να περιμένει κανείς, μέχρι να φθάσει ο καιρός να διδαχθεί από κάποιον πώς πρέπει να συμπεριφέρεται προς τούς θεούς και τούς ανθρώπους. Και όταν ο Αλκιβιάδης τον ρωτά, ποιός θα τα διδάξει αυτά, ο Σωκράτης άπαντα: **«Αυτός ο οποίος φροντίζει και για σένα»**. Στην ερώτηση του Αλκιβιάδη, **«πότε θα έρθει»**, απάντησε: **«όχι μετά από πολύ χρόνο»** (Πλάτων, Αλκιβιάδης δεύτερος, XIII-XIV, 150 D έ.). Ο μέγιστος των φιλοσόφων περίμενε με αγωνία και προσμονή, τάχιστα την έλευση του Σωτήρα του κόσμου!

Ο **Πλάτωνας** (427-347 π. Χ.) στην **«Πολιτεία»** του, αναφέρεται σε έναν μελλοντικό δίκαιο άνδρα, ο οποίος θα έρθει στη γη και θα διδάξει την δικαιοσύνη. Αυτόν, όμως **«θα τον απογυμνώσουμε από όλα τα άλλα, εκτός από την δικαιοσύνη... έτσι χωρίς να έχει κάμει ποτέ την παραμικρή αδικία, ας τον θεωρούν για τον χειρότερο κακούργο... Και έτσι συμπεριφερόμενος ο δίκαιος θα μαστιγωθεί, θα στρεβλωθεί, θα ριχτεί στις φυλακές, θα τυφλωθεί με πυρωμένο σίδηρο, και τελευταία, αφού περάσει απ' όλα το βασανιστήριο, θα ανασκολοπιστεί»** (Πλάτωνος Πολιτεία Β', IV-V, 361-362 Α)! Είναι σαν να διαβάζουμε κείμενο του προφήτη Ησαΐα, περί του **«Πάσχοντος Δούλου»!**

Ο **Μέγας Αθανάσιος** (296-373) αναφέρει ορισμένες καταπληκτικές προρρήσεις αρχαίων φιλοσόφων, οι οποίοι αποδεικνύεται ότι πρόσμεναν το σωτήρα της ανθρωπότητας. Φυσικά αυτές οι αναφορές απαλειφτήκαν από τους φανατικούς παγανιστές των πρωτοχριστιανικών χρόνων, για να μην δίνουν τροφή στους χριστιανούς Απολογητές. Ο μεγάλος αλεξανδρινός Πατέρας, βαθύς γνώστης της αρχαιοελληνικής γραμματείας, πρόλαβε και διέσωσε αυτές τις πολύτιμες μαρτυρίες. Ο Αριστοτέλης (384-322), λοιπόν, είπε πως **«Ακατάβλητη φύση Θεού θα γεννηθεί, η οποία δεν έχει αρχή. Από αυτόν λοιπόν αποκτά ουσία ο παντοδύναμος Λόγος»**. Ο δε εις εκ των επτά σοφών, ο **Σόλων** (640-558), επίσης είπε: **«Αυτός είναι ο οποίος**

ήλθε από τους ουρανούς, αφού υπέταξε το αθάνατο πυρ της φλογός. Αυτόν τρέμει ο ουρανός, η γη και η θάλασσα, οι τάρταροι και οι υποχθόνιοι δαίμονες, τρισμακάριος ο ίδιος ο Πατέρας!»! Δεν είναι λοιπόν καθόλου τυχαίο το ότι οι, αέναοι αναζητητές της αλήθειας, σοφοί πρόγονοί μας, είχαν αφιερώσει τον περίφημο βωμό: «**τω Αγνώστω Θεώ**», τον οποίο βρήκε στην Αθήνα ο απόστολος Παύλος (Παρξ.17,23), διότι λάτρευαν Αυτόν που περίμεναν εναγωνίως. Δεν είναι επίσης χωρίς σημασία η θέση του «**από μηχανής Θεού**» στις υπέροχες τραγωδίες, όπου, όταν το ανθρώπινο δράμα κορυφωνόταν και δεν μπορούσε να δοθεί λύση από την ανθρώπινη πλευρά, «εμφανίζονταν» κάποιος θεός, ο οποίος έδινε τη λύση. Μπορούμε να πούμε με σιγουριά πως οι μεγάλοι τραγικοί ποιητές, με αυτή την υψηλή σύλληψή τους, εκφράζουν την πίστη των αρχαίων προγόνων μας, πως τη λύση του άλυτου και διαχρονικού ανθρωπίνου δράματος θα δοθεί με κάποια θεϊκή επέμβαση, από κάποιον θεό, ο οποίος θα έρθει να άρει τα δεινά των ανθρώπων! Δίκαια, λοιπόν, αναφωνεί ο μεγάλος εκκλησιαστικός συγγραφέας **Κλήμης Αλεξανδρέας** (+215 μ. Χ.), πως «**Δεν νομίζω ότι μπορούσε από τούς Έλληνες σαφέστερα να επικυρωθεί ό Σωτήρας μας**» (Στρωμ. 5, 13, PG 9,125 B). Δίκαια επίσης, οι αρχαίοι πρόγονοί μας φιλόσοφοι θεωρούνται από την Εκκλησία μας, ως προ Χριστού Χριστιανοί και εικονίζονται στους πρόναους των εκκλησιών μας, μεταξύ των αγίων, ως άγιοι!

Βεβαίως πιο ξεκάθαρη αντίληψη και πιο έντονη προσδοκία είχε ο εβραϊκός λαός, ο οποίος είχε επιλεγεί από το Θεό να γίνει όργανό Του, για τη σωτηρία του κόσμου. Ιερά πρόσωπα της Παλαιάς Διαθήκης, εμπνεόμενα από το Άγιο Πνεύμα, αλλά και τη δράση του άσαρκου Λόγου, όχι απλά καλλιέργησαν την θεία αγγελία, που δόθηκε από το Θεό στους πρωτοπλάστους (Γεν,3,17), αλλά και προφήτευσαν θαυμαστές λεπτομέρειες για τον αναμενόμενο Σωτήρα και Λυτρωτή της ανθρωπότητας. Έτσι ο πατριάρχης **Αβραάμ** προαναγγέλλει, ευλογώντας τον υιό του **Ισαάκ**, ότι από τη γενιά του θα ευλογηθούν όλοι οι λαοί της γης (Γεν. 12, 3 και 22, 18), υπονοώντας ότι ο μελλοντικός λυτρωτής του κόσμου θα είναι απόγονός του. Ο πατριάρχης **Ιακώβ** προφητεύει ότι ο Μεσσίας θα προέλθει από τη γενιά του **Ιούδα** (Γεν.49,10). Ο προφήτης **Ησαΐας** προφήτεψε ότι θα γεννηθεί από παρθένο κόρη (Ησ.7,14) και τον ορίζει ως εξής: «**Επειδή, παιδί γεννήθηκε σε μας, γιος δόθηκε σε μας· και η εξουσία θα είναι επάνω στον ώμο του· και το όνομά του: Θαυμαστός, Σύμβουλος, Ισχυρός Θεός, Πατέρας του Μέλλοντα Αιώνα, Αρχοντας Ειρήνης**» (Ησ.9,6). Επίσης προανήγγειλε την προσκύνηση των μάγων (Ησ. 60,6). Ο Προφήτης **Μιχαΐας** (7^{ος} π. Χ. αιών) προφήτεψε τον τόπο της γεννήσεώς του (Μιχ.5,1), την Βηθλεέμ. Ο **Ωσηέ** (8^{ος} αιών) προφήτεψε την φυγή του στην Αίγυπτο (Ωσ.2,15). Ο **Ιερεμίας** τη σφαγή των νηπίων από τον **Ηρώδη** (Ιερ.38,15). Ο **Δανιήλ** (6^{ος} αιών), (8,24), προφήτεψε επακριβώς τον χρόνο γεννήσεως του Χριστού, στην περί 7 εβδομάδων προφητεία του. Αρκούμεστε σε αυτές, ως αντιπροσωπευτικά παραδείγματα, από τις χιλιάδες προρρήσεις για Εκείνον, στην Παλαιά Διαθήκη, οι οποίες προλέγουν κάθε λεπτομέρεια της επί γης ζωής του και του κοσμοσωτηρίου έργου Του.

Ο Ιησούς Χριστός, ο Σωτήρας και Λυτρωτής μας, είναι η πλέον σπουδαία προσωπικότητα της ανθρώπινης ιστορίας, έστω και αν κάποιοι κακεντρεχείς θέλουν να αρνηθούν αυτή την αναντίρρητη αλήθεια. Μαζί με τους Χριστιανούς γιορτάζουν, άκοντες – εκόντες και οι αλλόθρησκοι τα Χριστούγεννα, ως και οι άθρησκοι, ως τα πέρατα της οικουμένης. Ορισμένοι προσπαθούν να αλλάξουν το νόημα της μεγάλης εορτής, να αφαιρέσουν το Χριστό από τα Χριστούγεννα και να την αντικαταστήσουν με άλλα πρόσωπα και γεγονότα. Αλλά το μόνο που κατορθώνουν είναι να γίνονται καταγέλαστοι, διότι δε βρίσκουν μιμητές τους σε αυτή την απόπειρα. Δισεκατομμύρια άνθρωποι σε όλες τις γωνιές του πλανήτη θέλουν να γιορτάζουν το μέγιστο γεγονός της ανθρώπινης ιστορίας, τη Γέννηση του Χριστού, έστω με το δικό

τους τρόπο, αλλά δεν διανοούνται, εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων, να βγάλουν το Χριστό από αυτόν τον εορτασμό. Αυτό σημαίνει πως η πανανθρώπινη προχριστιανική προσδοκία για τον ερχομό Του, συνεχίζεται ως πανανθρώπινη αποδοχή και ελπίδα στο θεανδρικό Του πρόσωπο.

Ο Χριστός ήρθε, «ότε ήλθε το πλήρωμα του χρόνου» (Γαλ.4,4), εκπληρώνοντας την ευφρόσυνη πρώτη αγγελία, για την απολύτρωση του ανθρωπίνου γένους, αλλά και την παγκόσμια προσδοκία για τον ερχομό Του. Δεν είναι ένας απλός, έστω ξεχωριστός, άνθρωπος, όπως τον θέλουν διάφοροι αιρετικοί και ο πτωτικός κόσμος, αλλά ο Εμμανουήλ, **«ο εστιν μεθερμηνευόμενον, μεθ' ημών ο Θεός»** (Ματθ.1,24). Ο Θεός είναι (και θα είναι) πια μαζί μας **«έως της συντελείας του αιώνας»** (Ματθ.28,20), ως ο μοναδικός, πραγματικός και αναντικατάστατος σωτήρας και λυτρωτής μας, **«εν ω δει σωθήναι ημάς»** (Πραξ.4,12). Στο θεανδρικό Του πρόσωπο έγινε ο Θεός άνθρωπος, για να γίνει ο άνθρωπος Θεός! Αυτή είναι και η πεμπτουσία της μεγάλης εορτής των Χριστουγέννων!